

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2017.G.11, 24 mei 2017

Inhoud

1	Toestand wintertarwe 22-23 mei 2017: ontwikkelingsstadium en ziektedruk	1
2	Tarwestengelgalmug in granen in zwaardere gronden: eileg blijft nog steeds zeer sporadisch (bericht 4).....	6

Toestand wintertarwe 22-23 mei 2017

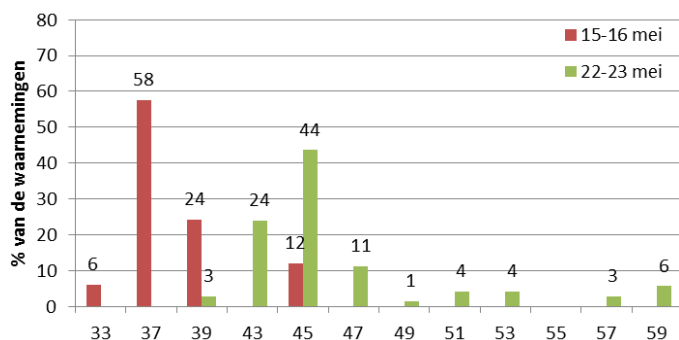
Deze week werden op 27 waarnemingspercelen (proefpercelen en praktijkvelden) waarnemingen uitgevoerd in de **wintertarwe** op het onbehandeld gewas. In **West-Vlaanderen** (Helkijn; Zwevegem/Sint-Denijs; Poperinge, 2 percelen; Houtem-Veurne; Koksijde, 2 percelen; Pervijze; Snaaskerke-Gistel; Stalhille; Houtave; Westkapelle/Knokke-Heist), in **Oost-Vlaanderen** (Nieuwenhove; Kieldrecht; Melle, 2 percelen) en in **Vlaams-Brabant** (Bever, 2 percelen; Huldenberg, 3 percelen; Tienen; Lubbeek; Leuven; Bierbeek) en in **Limburg** (Tongeren, 2 percelen).

De rassen wintertarwe welke deze week in detail werden opgevolgd waren (rassen in vet worden ook als referentie in de rassenproeven geëvalueerd):

Avatar	Britannia	Dunston	Henrik	Limabel	Reflection	Sahara
Bergamo	Cellule	Gedser	Intro	Popeye	RGT Reform	Tobak
Mulan	Anapolis					

Ontwikkelingsstadium wintertarwe

Op het merendeel van de waarnemingspercelen bevindt de wintertarwe zich in het stadium 45 (aanzwelling duidelijk zichtbaar). Bij ongeveer 1 op 4 waarnemingen bevindt de tarwe zich nog in het stadium 43 (aanzwelling net zichtbaar) terwijl bij ongeveer 1 op 10 waarnemingen stadium 47 (vlagbladschede opent zich) is bereikt.

- 33 = 3^e knoop
- 37 = punten laatste blad
- 39 = laatste blad volledig uit
- 43 = aanzwelling net zichtbaar
- 45 = aanzwelling duidelijk zichtbaar
- 47 = vlagbladschede opent zich
- 49 = eerste naalden zijn zichtbaar (baardenstadium)
- 51 = eerste pakjes van de aar net zichtbaar
- 53 = 1/4 van de aar zichtbaar
- 55 = 1/2 aar van de aar zichtbaar
- 57 = 3/4 van de aar zichtbaar
- 59 = aar is volledig verschenen

SAMENGEVAT : Bladziekten en bladluizen

• **Meeldauw**

Witziekte breidt verder uit en komt ook meer voor op de voorlaatste bladlaag in vergelijking met vorige week. De aantasting varieert van perceel tot perceel en moet op perceelsniveau geëvalueerd worden.

• **Bladvlekkenziekte**

Septoria is frequent aanwezig maar breidde niet verder uit. De volgende weken dient dit verder opgevolgd te worden om de twee bovenste bladeren zo sterk mogelijk te vrijwaren.

- **Gele roest**

Gele roest komt meer voor in vergelijking met vorige week en bestaande aantastingen breidden de voorbije week ook verder uit. Plaatselijk kan gele roest sterk aanwezig zijn. De aantastingsgraad van gele roest kan sterk verschillen, gaande van geen gele roest tot vorming van haarden. Het is niet algemeen nodig om te behandelen maar gevoelige rassen moeten goed opgevolgd worden.

- **Bruine roest**

Ook bruine roest breidde de voorbije week uit. In functie van de rasgevoeligheid en de aantastingsgraad kan een behandeling tegen bruine roest aangewezen zijn.

- **Bladluizen**

Het opvolgen van de bladluizen op perceelsniveau is aangewezen, er kunnen immers grote verschillen in insectendruk optreden naargelang het perceel. Globaal is de druk momenteel beneden de schadedrempel in wintertarwe.

Meeldauw (witziekte) in wintertarwe

Er werd deze week opnieuw een toename van witziekte waargenomen.

Op de derde bladlaag (F3) werd bij 43% van de waarnemingen witziekte teruggevonden. Vorige week was dit nog bij 33% van de waarnemingen. Waar de derde bladlaag was aangetast, was gemiddeld op 18% van de bladeren witziekte aanwezig, gaande van 2,5% tot 65%.

Op de voorlaatste bladlaag was bij 19% van de waarnemingen witziekte aanwezig, vorige week 9%. Hier was gemiddeld 18% van de bladeren aangetast, vorige week 9%. Ook dit is een toename t.o.v. vorige week.

Op het laatste blad werd enkel in Zwevegem op het ras Cellule meeldauw waargenomen. Bij alle andere waarnemingen was het laatste blad nog vrij van witziekte. In welke mate witziekte aanwezig is verschilt sterk van perceel tot perceel.

Besluit meeldauw in wintertarwe

Witziekte komt niet in die mate voor dat een algemene behandeling nodig is. Op perceelsniveau kan een behandeling echter wel noodzakelijk zijn.

Witziekte moet de volgende weken verder opgevolgd worden om na te gaan of de bovenste bladlagen vrij blijven van witziekte. Vooral als het gaat om een meeldauwgevoelig ras of percelen met een (te) hoge stikstofbemesting. Ook percelen met een dichte gewasstand vormen meer risico.

Wit schimmelpluis op blad

Bladseptoria in wintertarwe

Bladvlekkenziekte wordt deze week bij 53% van de waarnemingen teruggevonden op de derde bladlaag (F3). Waar bladvlekkenziekte op deze bladlaag werd waargenomen, is gemiddeld 10% van de bladeren aangetast, gaande van 2,5% tot 30%.

Bij 8% van de waarnemingen werd bladseptoria teruggevonden op de voorlaatste bladlaag. Waar de voorlaatste bladlaag is aangetast is gemiddeld op 8% van de bladeren bladvlekkenziekte aanwezig.

Op de laatst volledig ontwikkelde bladlaag werden nergens bladvlekken waargenomen.

In het algemeen is er geen toename van bladseptoria t.o.v. vorige week.

Besluit bladvlekkenziekte in wintertarwe

De komende weken dient de ziektedruk nog verder opgevolgd te worden.

Is de wintertarwe in het stadium "laatste blad volledig uit", dan kan, in functie van het ras een behandeling rendabel zijn vanaf een aantasting van 8 à 15 bladeren op 120 getelde bladeren. Hiervoor dienen de waarnemingen te gebeuren op de hoofdhalm van 40 willekeurig genomen planten verspreid in het perceel. Tel hierbij van de bovenste 3 volledig ontwikkelde bladeren het aantal bladeren met aanwezigheid van bladvlekkenziekte.

Hoe verder de ontwikkeling van de tarwe, hoe minder groot de schade die de bladvlekkenziekte nog kan aanrichten. Zo is de te verwachten schade door bladvlekkenziekte begin bloei volgens het Epi-pre-adviesstelsel maar half zo groot als bij eenzelfde aantasting bij het verschijnen van de aren, en maar een vierde van de schade door eenzelfde aantasting bij het verschijnen van het laatste blad.

Tot het stadium waterrijp (stadium 71) kan een nieuwe aantasting van bladvlekkenziekte nog schade veroorzaken. De bovenste twee bladeren worden best tot dat stadium vrij van bladvlekken gehouden om een goede korrelvulling te verzekeren.

Voor een advies voor uw specifiek perceel verwijzen we naar de mogelijkheid om een gratis telling via het Epi-pre-adviesstelsel te laten doorrekenen, zodat u op een berekende manier al dan niet een vroege bespuiting kan uitvoeren.

Bladvlekken

Bladvlekken met zwarte vruchtlichamen

In het LCG-Graanbericht nummer 2017.G.07 van 26 april 2017 is voor diverse rassen wintertarwe de gevoeligheid ten aanzien van bladvlekken weergegeven voor de jaren 2016, 2015 en 2014.

Let erop om goed het onderscheid te maken tussen sproeischaad, verouderd blad en een echte aantasting met bladvlekkenziekte. Typisch symptoom bij bladvlekkenziekte, is het voorkomen van kleine sporenhoopjes in de kern van de bladvlekken. In de praktijk zijn deze sporenhoopjes meestal met het blote oog waar te nemen als zwarte puntjes. Toch kan het gebeuren dat de sporenhoopjes ontbreken, namelijk wanneer de sporulatiefase in de cyclus van septoria nog niet bereikt is.

Gele roest in wintertarwe

Deze week werd bij 41% van de waarnemingen gele roest teruggevonden. Dit is vergelijkbaar met vorige week toen bij 38% van de waarnemingen gele roest aanwezig was.

Gele roest is voornamelijk aanwezig op de onderste drie bladlagen (F3-F4-F5). Hier wordt bij 28 tot 30% van de waarnemingen gele roest teruggevonden en is gemiddeld 12 tot 16% van de bladeren aangetast wanneer gele roest aanwezig is.

Op de voorlaatste bladlaag is bij 16% van de waarnemingen gele roest aanwezig. Dit is gelijkaardig met vorige week toen ook bij 16% van de waarnemingen gele roest werd teruggevonden op de voorlaatste bladlaag. Waar de voorlaatste bladlaag is aangetast vertoont gemiddeld op 12% van de bladeren gele roest, gaande van 2,5 tot 20%.

Bij 4 percelen werd deze week ook op het laatste blad gele roest aangetroffen. De aantasting was hier wel beperkt; op gemiddeld 6% van de bladeren was gele roest aanwezig wanneer het laatste blad was aangetast.

Gele roest kan plaatselijk sterk aanwezig zijn.

Variëteiten waarop deze week gele roest werd waargenomen zijn: Henrik, RGT Reform, Sahara, Cellule, Bergamo, Avatar, Britannia, Popeye, Intro en Reflection. Nieuwe aantastingen kwamen onder meer voor te Houtave (provincie West-Vlaanderen op de rassen Bergamo en Henrik, te Poperinge (provincie West-Vlaanderen) op de rassen Bergamo en Henrik, te Huldenberg (provincie Vlaams-Brabant) op het ras Henrik, te Stalhille (provincie West-Vlaanderen) op het ras Popeye en te Melle (provincie Oost-Vlaanderen) op het ras Sahara.

Op de rassenproeven in de kustpolder (Koksijde en Zuienkerke-Houtave) werden alle rassen opgevolgd naar aanwezigheid van gele roest. De waarnemingen werden op elke locatie uitgevoerd op de rassen Anapolis, Bergamo, Britannia, Cellule, Dunston, Gedser, Graham, Gustav, Henrik, KWS Dorset, KWS Smart, KWS Talent, Mentor, Milor, Mosaïc, Ohio, Popeye, Porthus, Reflection, RGT Reform, RGT Sacramento, Sahara, Tobak en Triumph: enkel op de gevoeligste rassen (Reflection, Britannia, Mosaïc, Popeye) uitbreiding (soms sterke uitbreiding) van gele roest t.o.v. vorige week.

Besluit gele roest in wintertarwe

Gele roest is niet alomtegenwoordig maar kan op perceelsniveau toch sterk aanwezig zijn. Gele roest blijft sterk verschillend aanwezig, gaande van geen aantasting tot die mate dat onmiddellijke behandeling noodzakelijk is. Er werd opnieuw een toename van de gele roestdruk vastgesteld ten opzichte van vorige week op bepaalde percelen en bij de gevoeligste rassen! Haardvorming van gele roest kan optreden bij de gevoelige rassen. Gevoelige rassen dienen zeker van nabij opgevolgd te worden!

Het blijft belangrijk om uw velden regelmatig te controleren op aanwezigheid van gele roest! Zeker de rassen die bekend staan als gevoelig voor gele roest moeten nauwlettend in het oog gehouden worden.

Wanneer haardvorming van gele roest optreedt, is het aangewezen om onmiddellijk een fungicidebehandeling uit te voeren met een curatief werkend fungicide.

Wanneer **geen haardvorming** waargenomen wordt, maar de aantasting van de gele roest verder uitbreidt, kan deze best ook worden behandeld. Als algemene stelregel geldt dat **wanneer op meer dan 2% van de bladeren gele roest wordt waargenomen**, best onmiddellijk een **fungicidebehandeling** wordt uitgevoerd met een curatief middel.

In het LCG-Graanbericht nummer 2017.G.06 van 20 april 2017 is voor diverse rassen wintertarwe de gevoeligheid ten aanzien van gele roest weergegeven voor de jaren 2016, 2015 en 2014.

Gele roest: sporehoopjes in rijtjes op het blad

Bruine roest in wintertarwe

De voorbije week breidde bruine roest verder uit. Zo werd bij 36% van de waarnemingen bruine roest teruggevonden t.o.v. bij 21% van de waarnemingen vorige week.

Bij bestaande aantastingen nam in de meeste gevallen het aantal bladeren waarop bruine roest aanwezig is toe. Daarnaast breidde de bruine roest hier ook verder uit naar de bovenste bladeren.

Bij 23% van de waarnemingen werd bruine roest waargenomen op de derde bladlaag. Gemiddeld was hier op 30% van de bladeren bruine roest aanwezig.

Op de voorlaatste bladlaag werd bij 13% van de waarnemingen bruine roest teruggevonden en was gemiddeld 13% van de bladeren aangetast.

Bij twee waarnemingspercelen (Zwevegem en Koksijde, beide bij het ras Cellule) werd ook bruine roest teruggevonden op het laatste blad. Hier was respectievelijk op 5% en 15% van de bladeren bruine roest aanwezig.

Nieuwe aantastingen werden o.a. waargenomen te Koksijde (provincie West-Vlaanderen) op de rassen RGT Reform, Sahara, Tobak en Britannia, te Tongeren (provincie Limburg) op de rassen Cellule en Henrik, te Huldenberg (provincie Vlaams-Brabant) op het ras Tobak, te Kieldrecht (provincie Oost-Vlaanderen) op de rassen Bergamo en Henrik en te Knokke-Heist (provincie West-Vlaanderen) op het ras Gedser.

Besluit bruine roest in wintertarwe

Ook bruine roest komt niet algemeen voor maar toont grote verschillen van ras tot ras en van perceel tot perceel. Waar aantastingen voorkomen kan in functie van de rasgevoeligheid een behandeling noodzakelijk zijn. Algemeen advies tot behandelen is evenwel overbodig. Eens er bruine roest wordt vastgesteld op een perceel, is een regelmatige opvolging sterk aan te bevelen.

Bruine roest: sporenhoopjes onregelmatig verdeeld op het blad

Bij rassen die zeer gevoelig zijn voor bruine roest dient men zeer waakzaam te zijn voor het optreden van bruine roest vanaf het verschijnen van het laatste blad, vooral als de weersomstandigheden gunstig zijn (hogere temperaturen). Deze ziekte kan zich immers reeds vóór het aarstadium zeer snel ontwikkelen.

In het LCG-Graanbericht nummer 2017.G.09 van 10 mei 2017 is voor diverse rassen wintertarwe de gevoeligheid ten aanzien van bruine roest weergegeven voor de jaren 2016, 2015 en 2014.

Bladluizen

Sinds deze week worden ook waarnemingen uitgevoerd voor de aanwezigheid van bladluizen. Bij 50% van de waarnemingen werden bladluizen teruggevonden. Gemiddeld was op 8% van de halmen één of meer bladluizen aanwezig. Bij 6 waarnemingspercelen werden kolonies van bladluizen teruggevonden.

Besluit bladluizen in wintertarwe

De meest gevoelige periode voor schade door bladluizen is de periode vanaf het in aar komen tot het begin van de afrijping van het graan. Vooral in de periode tussen de stadia "alle aren uit" en "einde bloei" kunnen de bladluizen grote schade aanrichten.

Algemene schadedrempels waarbij een bladluisbestrijding rendabel is (percentages halmen bezet met bladluizen):

- begin aarstadium: \pm 30%
- aren 100% uit + stadium bloei: 20 tot 25%
- begin waterrijpstadium: 30 tot 35%
- begin deegrijpstadium: meer dan 35%

TARWESTENGELGALMUG IN GRANEN IN ZWAARDERE GRONDEN: EILEG BLIJFT NOG STEEDS ZEER SPORADISCH (bericht 4)

Om de evolutie van de tarwestengelgalmug op te volgen werden er door Inagro, afdeling Akkerbouw (Rumbeke-Beitem) gele vangbakken geplaatst op percelen granen in de zwaardere gronden in de kustpolder, die een risico bieden voor aantasting door de tarwestengelgalmug. **De waarnemingen worden uitgevoerd op gewas zonder insecticidebehandeling.**

> **Situatie waarnemingsvelden kustpolder**

Overzicht van de meerdaagse tellingen in de periode 25 april tot 15 mei 2017.

Locatie	16 mei – 22 mei			9 mei – 15 mei		4 mei – 8 mei		25 april – 3 mei	
	gewasstadium	aantal muggen	eileg	aantal muggen	eileg	aantal muggen	eileg	aantal muggen	eileg
WINTERTARWE									
Meetkerke	voorlaatste blad redelijk ver uit	geen	zeer sporadisch	geen	geen	geen	geen	geen	zeer sporadisch
Oudenburg (perceel 1)	aartop sporadisch zichtbaar	geen	geen	geen	geen	geen	zeer sporadisch	geen	zeer sporadisch
Oudenburg (perceel 2)	begin aarzwelling	geen	geen	geen	geen	geen	zeer sporadisch	2	geen
WINTERGERST									
Leffinge		2	zeer sporadisch	1	zeer sporadisch	1	geen	geen	geen
Veurne		geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen

Gevangen tarwestengelgalmuggen

Er werden (zoals de voorgaande drie weken) nagenoeg geen tarwestengelgalmuggen gevangen.

Eileg

Er werd (zoals de voorgaande drie weken) zeer sporadisch eileg vastgesteld.

> **Advies**

Tot op 22 mei was de eileg van de tarwestengelgalmug zeer sporadisch. Op basis van de huidige waarnemingen zijn specifieke behandelingen tegen de tarwestengelgalmug in de volgende dagen normalerwijze niet nodig.

De muggen komen pas te voorschijn vooral na wat regen en bij weinig wind en zachter weer. Wanneer het weer bevorderlijk wordt voor de vluchten van de tarwestengelgalmug (zachter weer met weinig wind) wordt er in percelen met veel granen in de vruchtwisseling tijdens de laatste jaren, geadviseerd de eileg goed op te volgen. **Indien gemakkelijk eileg gevonden wordt, kan een insecticidebehandeling een positieve impact verwezelijken.** Eens de vluchten van de tarwestengelgalmug in deze velden begonnen zijn, is het belangrijk het begin van de eiafzetting niet te missen, en de verdere eiafzetting op te volgen tot het einde van de eiafleg.

VOLGEND BERICHT: 31 mei 2017

De LCG-Graanberichten worden per mail verstuurd op datum van het bericht en kunnen tevens geraadpleegd worden op de LCG-website (www.lcg.be) vanaf deze datum.

De LCG-publicatie "Granen Oogst 2016" is raadpleegbaar op de LCG-website (www.lcg.be/granen/brochure/).

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Voorlichting

De LCG-Graanberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling voorlichting, doelgroepenbeleid, kwaliteit plant, Team Voorlichting Granen, te Gent en Leuven
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep toegepaste biowetenschappen, te Gent
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren
- het Vrij Technisch Instituut, Land- en Tuinbouw, te Poperinge
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas